

SAMMENSKRIVNING AF INPUT FRA BORDDRØFTELSENE

På det fælles seminar drøftede de 114 deltagere i 4 runder nedenstående spørgsmål:

1. Hvad skal kendetegne et attraktivt studiemiljø, som unge vil vælge til?
2. Hvordan skal epX'en positivt adskille sig fra de eksisterende 3-årige gymnasiale uddannelser – herunder overvejelser om praksisfaglighed, didaktik og dannelse.
3. Hvordan skal epX'en samarbejde med det omkringliggende samfund (særlig virksomheder men også VIA, Dania og erhvervsuddannelser) for at forberede eleverne til erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Herunder er der noget særligt i Horsens/hvordan udnyttes Horsens særlige styrkepositioner.
4. Hvordan kan der bygges bro mellem grundskole og epX for at gøre eleverne klar og motiverede til epX? Hvordan kan der bygges bro mellem grundskolen og efterfølgende ungdomsuddannelse (FGU, EUD, EPX og STX/HHX/HTX)

Drøftelserne blev ledt af en bordformand, og der blev undervejs i drøftelserne noteret stikord på en stor flipover. Stikordene er samlet og ved hjælp af AI-teknologi sammenskrevet i dette dokument.

For hvert af de 4 ovenstående spørgsmål har der været 4 bordformænd. De samledes efter bordrunderne og enedes om hvilke 3 væsentlige konklusioner, der kom ud af borddrøftelserne. De blev præsenteret på seminaret og fremgår også af dette notat.

Notatet slutter af med en tematisk sammenskrivning på tværs af de 4 spørgsmål.

Det attraktive studiemiljø

Ved bordet blev der arbejdet med nedenstående hovedspørgsmål suppleret af 3 delspørgsmål

Hvad skal kendetegne et attraktivt studiemiljø, som unge vil vælge til?

- Hvilke fysiske rammer og faciliteter lægger unge vægt på ved et attraktivt studiemiljø?
- Hvordan påvirker det sociale fællesskab unges valg af studiemiljø?
- Hvilken rolle spiller undervisningsformen og relationen til underviserne for unges opfattelse af et godt studiemiljø?

Væsentlige konklusioner præsenteret i plenum

1. Faglighed

- a. Faglighed skaber identitet
- b. Der kommer undervisere med forskellige baggrund: Enhed, Fælles mål, Dannelsesideal, der brænder for det og vil det.
- c. Praksisfaglighed
- d. EPX må ikke blive STX/HHX/HTX minus 30%
- e. Stå i egen ret
- f. Stolthed og ejerskab
- g. Vejledning, personlig udvikling, prøve-handlinger

2. Fysisk Indretning

- a. Klassen som omdrejningspunkt - Hvis den fungerer, så kommer eleverne i skole
- b. Placer med andre uddannelser for at mindske ulighed - men også andre, der mener det skal ligge for sig selv.
- c. En gruppe mener at den fysiske placering ikke må blive for langt fra bycentrum.
- d. Åben hule: Åbne værksteder, Musik, Åbent miljø
- e. Udemiljø / brænde krudt af

3. Kultur og traditioner

- a. Elevbåret: uenighed om det skal hægte sig på eksisterende, eller være sig selv – MEN under alle omstændigheder være sammen med andre unge.
- b. Lærerunderstøttet - kæmpe lærer- og skoleopgave
- c. Også plads til sårbare elever.
- d. Store fællesskab / Små fællesskaber
- e. Studieture
- f. Skabe ungemiljøet: Byg baren til beach-party, Spille musikken
- g. Traditioner: Grøn, Studenter uge, Livsminder

Sammenskrivning af input fra alle 16 borde

1. Geografi og fysiske rammer
 - a. Geografisk placering og skolehjem har betydning for elevernes tilknytning og trivsel.
 - b. Fysiske rammer skal favne alle elevtyper – både ekstroverte og sårbare unge:
 - i. Små arbejdsstationer til fordybelse og tilbagetrækning.
 - ii. Åbne og fleksible læringsmiljøer med plads til forskellige læringsformer.
 - iii. Indretningsmæssigt varierede lokaler og opholdsrum.
 - iv. Udemiljøer med aktivitetsmuligheder.
 - c. Inddrag eleverne i udviklingen af rammerne.
 - d. Campusliv og plads til fællesskaber uden for undervisningen.
2. Faglighed og læring i egen ret
 - a. EPX skal have en tydelig faglig identitet og studieprofil:
 - i. Praksisnær undervisning i tæt kontakt med virkeligheden.
 - ii. Fleksibel undervisning: klasseundervisning, grupper, projekter m.m.
 - iii. Dygtige og engagerede lærere er afgørende.
 - iv. Skal kunne tilbyde både faglig fordybelse og dannelse.
 - b. Uddannelsen skal være noget, man kan være stolt af:
 - i. Noget, 'vi kan, som andre ikke kan'.
 - ii. Skal kunne stå i sin egen ret – også ift. andre ungdomsuddannelser.
 - c. Mulighed for praktikforløb som en del af skoledagen.
3. Fællesskab, relationer og sociale miljøer
 - a. Fællesskab skabes bedst i trygge og faste klassemiljøer:
 - i. Kontinuitet, nærvær og mulighed for at skabe venskaber.
 - ii. EPX skal prioritere både de større klassefællesskaber og de mindre submiljøer.
 - b. Samvær og relationer på tværs af uddannelser (EPX, STX, HHX, HTX) er værdifuldt:
 - i. Fx gennem fælles fag, valgfag, projekter og sociale aktiviteter.
 - c. Fællesskab kræver struktur og støtte:
 - i. Nutidens unge har brug for hjælp til at indgå i fællesskaber.
 - ii. Elevinddragelse og forpligtende fællesskaber er nøgleord.
 - iii. Mangfoldighed i elevgruppen er en styrke – både piger og drenge.
4. Elevkultur og identitet
 - a. EPX skal have en egen kultur og identitet, men i ligeværd med andre ungdomsuddannelser:
 - i. Læg gerne EPX tæt på andre ungdomsuddannelser – for at mindske social skævhed.
 - ii. Men vær opmærksom på risiko for dominans fra eksisterende miljøer.
 - b. Skab og dyrk egne traditioner:
 - i. Galla, dimission, studieture, særlige EPX-events.
 - c. En elevbåren kultur skal understøttes, ikke overlades til sig selv:
 - i. Flad struktur og medindflydelse.
 - ii. Musik, sport, åbne værksteder, fællesarrangementer, m.m.
 - d. Mulighed for 'livsminder' – noget særligt, man husker og er stolt af.

5. Studieliv og fleksibilitet
 - a. Fleksibel skoledag og fleksibel didaktik:
 - i. Rammer til både klassisk og ny undervisningsform.
 - ii. Åben skole med adgang til værksteder og teori på samme lokation.
 - b. Studiecentre og vejledning som støtte til udvikling og trivsel.
 - c. Ekskursioner og brobygningsaktiviteter skal indgå som en naturlig del af forløbet.
6. Underviserkultur og pædagogisk fællesskab
 - a. Lærerne er nøglen til det attraktive studiemiljø:
 - i. Tydelige voksne og fælles målsætning i lærerkollegiet.
 - ii. Lærerteams med fokus på relationer og praksisfaglighed.
 - iii. Fælles kompetenceudvikling og dannelsesideal.
 - b. En tydelig og anerkendende underviserkultur er grundlaget for både trivsel og læring.
7. Demokrati og elevindflydelse
 - a. Elevdemokrati og medejerskab:
 - i. Et aktivt elevråd og elevinddragelse i udvikling af hverdagen.
 - ii. Plads til kreative og elevdrevne aktiviteter – 'byg baren til beach party'.
 - iii. Indflydelse på både form, indhold og fysiske rammer.

Hvordan epx skal adskille sig fra stx/hhx/htx

Ved bordet blev der arbejdet med nedenstående hovedspørgsmål suppleret af 3 delspørgsmål

Hvordan skal epx'en positivt adskille sig fra de eksisterende 3-årige gymnasiale uddannelser – herunder overvejelser om praksisfaglighed, didaktik og dannelse.

- Hvordan kan praksisfaglighed integreres i epx'en på en måde, der adskiller den positivt fra de eksisterende gymnasiale uddannelser?
- Hvilke didaktiske greb kan anvendes i epx'en for at skabe en mere anvendelsesorienteret og engagerende undervisning?
- Hvordan kan epx'en fremme en form for dannelse, der matcher fremtidens krav og samtidig differentierer sig fra de traditionelle gymnasiale uddannelser?

Væsentlige konklusioner præsenteret i plenum

(Nedenstående formuleret efter Niels notater)

Epx'en skal rumme forskellige elevgrupper, så

1. Engineering bruges som didaktisk metode
2. Praksisfaglighed og nye eksamensformer
3. Dannelse: hvad skaber fællesskaber

Sammenskrivning af input fra alle 16 borde.

1. Identitet og formål – hvad er EPX egentlig?

- a. EPX har endnu en uklar profil i forhold til eksisterende ungdomsuddannelser som HTX, HHX, STX, EUD og EUX.
- b. Mange deltagere var tøvende med at formulere, hvad der gør EPX unikt og nyskabende.
- c. Samtalerne kredsede ofte mere om risici og faldgruber end om vision og muligheder.
- d. Det er afgørende at **synliggøre, hvad EPX åbner af muligheder** – og hvad den er målrettet mod.
- e. Uddannelsen skal give **faglig og personlig afklaring** – særligt i det første år.
- f. Der er behov for at skabe **en selvstændig identitet** for EPX, men også mulighed for at spejle sig i det kendte.

2. Praksisfaglighed som kerne

- a. Praksisfaglighed nævnes som det **bærende princip** i EPX:
 - At omsætte teori til praksis og praksis til refleksion.
 - At arbejde med materialer, værktøjer, processer og kvalitet.
 - At udvikle ansvarlighed, dømmekraft, problemløsning og skaberkraft.
- b. Praksisfagligheden skal integreres i alle fag – også de boglige.
- c. Kunstneriske og kreative fag er en del af en bred praksisforståelse – ikke kun håndværk.
- d. Synlige praksisrum og artefakter skal være en del af hverdagen.
- e. Der skal være adgang til autentiske værksteder, simulation, praktik og samarbejde med virksomheder.
- f. Virksomheder og brancher bør både inviteres ind og være til stede på skolen.

3. Didaktik og undervisningsformer

- a. EPX skal baseres på en **kombination af teori og praksis** – ikke en enten-eller-model.
- b. Der skal undervises med **designprocesser, cases, simulation og projektforløb**.
- c. Praksisnær undervisning med fokus på reelle problemstillinger og mulighed for at fejle.
- d. Undervisningen skal rumme både **fagligt fællesskab og differentieret læring**:
 - Gruppearbejde og samarbejds læring, men også plads til individuelle hensyn.
- e. EPX bør have en **to-lærer-model**:
 - En praksislærer og en almen lærer, som samarbejder tæt.
- f. Didaktikken skal støtte både **faglig og personlig udvikling** – med stærkt relationsarbejde.

4. Dannelse og afklaring

- a. Dannelsesbegrebet skal udvides med fokus på praksisfaglighed og livskompetencer:
 - Life skills, medborgerskab, adfærd og sociale spilleregler
 - At lære at gå i skole og begå sig i forskellige brancher.
- b. Traditioner og fællesskaber skal understøtte dannelsen:
 - Ikke de samme traditioner som på gymnasier – men egne, meningsfulde ritualer.
- c. Det første år skal være afklarende og støtte unge fra fx 10. klasse, HF, Business og gymnasier i tvivl.

5. Fleksibilitet og differentiering

- a. EPX skal være **fleksibel og differentieret**:
 - Ingen fastlåste studieretninger fra start.
 - Mulighed for at skifte spor og forme sit eget forløb.
- b. Der skal være balance i kravene:
 - Uddannelsen må ikke stille urealistiske krav til både boglig og praktisk kunnen – risiko for dobbeltpres og frafald.
- c. Mulighed for specialisering og interesseforløb – fx sport, kunst, teknologi – uden at lukke døre.

6. Fysiske rammer og organisering

- a. EPX kræver **autentiske og velindrettede praksisrum**:
 - Værksteder, fællesarealer og fleksible læringsrum.
 - Det må gerne være lækkert og indbydende – ligesom på gymnasierne.
- b. Der er forskellige holdninger til, om EPX skal nybygges eller integreres i eksisterende miljøer.
- c. Uanset hvad er det vigtigt med **en tydelig base og tilknytning**:
 - Eleverne skal føle sig hjemme – ikke som gæster eller midlertidige.
- d. Organiseringen bør give plads til **eksperimenter og prøvehandling**:
 - Pilotprojekter og afprøvning af undervisningsformer og strukturer.

7. Lærere og tværfaglige teams

- a. EPX kræver nye typer lærerprofiler og samarbejder:
 - Kombination af pædagogisk indsigt, teoretisk ballast og praksiserfaring.
 - Lærerteams med undervisere, mentorer, erhvervsfolk og fagpersoner.
- b. Et tæt lærersamarbejde og fælles kultur er afgørende for udvikling og kvalitet.
- c. EPX bør udvikles af folk, der kender eleverne – især fra 10. klasse og erhvervsskoleområdet.

Samarbejde med omverdenen

Ved bordet blev der arbejdet med nedenstående hovedspørgsmål suppleret af 2 delspørgsmål

Hvordan skal epx'en samarbejde med det omkringliggende samfund (særlig virksomheder men også VIA, Dania og erhvervsuddannelser) for at forberede eleverne til erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Herunder er der noget særligt i Horsens/hvordan udnyttes Horsens særlige styrkepositioner.

- Hvordan kan samarbejdet mellem epX'en og lokale virksomheder i Horsens styrke elevernes praktiske erfaring og forberedelse til erhvervsuddannelser eller videregående uddannelser?
- Hvordan kan Horsens' særlige styrkepositioner – fx inden for industri, logistik eller byggeri – udnyttes til at berige undervisningen på epX?

Væsentlige konklusioner præsenteret i plenum

1. Formalisere samarbejdet i en struktur der hjælper f.eks. de virksomheder eller institutioner, der ønsker at samarbejde med EPX. Måske lave forskellige "niveauer" af deltagelse.
2. Selve samarbejde kan være fx være cases, praktik, gæsteundervisere og virksomheds mentorer. Bliv inspireret af de uddannelser som allerede har virksomhedssamarbejder. Det skal være meningsfuldt for alle parter.
3. For det almendannede kan man også samarbejde med museerne og foreninger.
4. Samarbejdet skal støtte og udvikle en fælles didaktik

Sammenskrivning af input fra alle 16 borde

1. Faglig retning og struktur

- a. EPX skal tage **afsæt i fag og linjer** – samarbejdet med omverdenen skal være meningsfuldt og forankret i faglige temaer.
- b. Den klassiske gymnasiestruktur skal vendes om:
 - i. Der tages udgangspunkt i det **praktiske og anvendelsesorienterede**, og teorien kobles på efterfølgende.
- c. Uddannelsens opbygning bør rumme fleksibilitet:
 - i. Projektopgaver og praktik må ikke fastlåse elever i én retning.
 - ii. Mulighed for individuelle læreplaner, hvor undervisning og aktiviteter giver mening for den enkelte elev.
 - iii. Dog skal der være **en fælles kerne** i fagligt indhold og mål på tværs af institutioner.

2. Praksisfaglighed og anvendelsesorientering

- a. Praksisfaglighed er en gennemgående ambition:
 - i. Læring gennem **reelle problemstillinger, simulering, cases og projektarbejde**.
 - ii. Opgaver skal være realistiske og forståelige – også for grundskoleelever i brobygningsforløb.
- b. Fagligheden styrkes gennem koblingen af teori og praksis:
 - i. Læringsindhold skal defineres i samarbejde med virksomheder og aktører.
 - ii. Der skal være en tæt dialog mellem skole og omverden.

- c. Undervisningen skal åbne for karrierespørgsmål:
 - i. “Hvad kan jeg bidrage med?” skal være et centralt spørgsmål.
 - ii. Fokus på både brancher og inspiration – ikke kun det næste uddannelsesstrin.

3. Samarbejde med virksomheder og erhvervsliv

- a. Samarbejdet med virksomheder skal være **gensidigt, forpligtende og systematisk**:
 - i. Brug af **gæstelærere**, virksomhedsbesøg og virksomhedsdeltagelse i undervisningen.
 - ii. Virksomheder som dommere i projektforløb.
 - iii. Mentorordninger med virksomhedsfolk styrker både læring og relationer.
- b. Der foreslås en form for **EPX-certificering af virksomheder**, som deltager aktivt og tager ansvar for unges læring.
- c. Virksomhedssamarbejdet må ikke være personafhængigt – det skal være formaliseret og bæredygtigt.
- d. **Private og offentlige aktører** skal begge inddrages aktivt.
- e. Ressourcensyn skal tænkes ind – cases og gæstelærere er mindre ressourcekrævende end praktikforløb.

4. Uddannelseskæder og brobygning

- a. Brobygning til **erhvervs- og professionsuddannelser** er vigtigere end brobygning til virksomheder, da mange EPX-elever skal videre i uddannelsessystemet.
- b. EPX skal ses som del af en **sammenhængende uddannelseskæde**:
 - i. Fra grundskole over ungdomsuddannelse til videregående uddannelse.
 - ii. Samarbejder med grundskoler, efterskoler, UU-vejledning, EUD og professionsuddannelser er afgørende.
- c. Et godt samarbejde mellem lærere på tværs af institutioner skaber rød tråd og højere kvalitet.

5. Samarbejde med kulturinstitutioner og civilsamfund

- a. Samarbejde med **kulturinstitutioner** og foreninger giver bred dannelse og perspektiv:
 - i. Fx teatre, museer, lokale foreninger
 - ii. Almen dannende samarbejder skal tænkes ind.
- b. Elever skal også møde noget, de **ikke selv vælger** – det skaber nysgerrighed og udvider horisonter.

6. Organisering, relationer og miljø

- a. EPX skal udvikles i tæt samarbejde med byen – **en fælles opgave** for skoler, virksomheder og institutioner.
- b. Økonomi må ikke være det eneste styrende princip.
- c. Der skal være gode rammer også **uden for undervisningen**:
 - i. Kollegieboliger, studiemiljø, vejledning.
- d. **Relationer er centrale**:
 - i. Mellem lærer og elev, mellem elever, og mellem skole og eksterne aktører.
 - ii. Lærere skal fungere som **vejledere og brobyggere**, ikke kun fagformidlere.
- e. Projekt- og årshjulsplanlægning kræver **koordination og fælles forståelse** mellem parterne.

Bygge bro mellem grundskole og ungdomsuddannelser

Ved bordet blev der arbejdet med nedenstående hovedspørgsmål suppleret af 2 delspørgsmål

Hvordan kan der bygges bro mellem grundskole og epX for at gøre eleverne klar og motiverede til epX?
Hvordan kan der bygges bro mellem grundskolen og efterfølgende ungdomsuddannelse (FGU, EUD, EPX og STX/HHX/HTX)

- Hvordan kan samarbejdet mellem grundskole og ungdomsuddannelserne, som epX, styrkes for at sikre en bedre overgang for eleverne?
- Hvilke brobygningsaktiviteter (praktikforløb, samarbejdsprojekter mv.) kan være med til at gøre overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse mere motiverende og relevant for eleverne?

Væsentlige konklusioner præsenteret i plenum

1. Det faglige indhold i grundskolen er afgørende. Grundskolen bør have et akademisk såvel som praktisk fagligt indhold.

Øges praksisfagligheden i grundskolen vil det betyde, at det bliver mere oplagt for unge at vælge en mere praktisk ungdomsuddannelse.

Dannelse af eleverne skal ske i den samlede fagrække

2. Vejledningen af børn/unge foregår hos forældrene, hos lærerne og UU.

Forældre har en tendens til at tage udgangspunkt i deres eget ståsted, og der vil gå mange år, inden de bliver fortrolige med epX'en. Der skal være grundig oplysningskampagne om alle ungdomsuddannelser og særligt epX'en

Lærerne kan med fordel komme i praktik/jobswop for at blive klædt lidt bredere på til den almindelige samtale og vejledning af eleverne.

UU og vejledningen generelt skal stå for et solidt og neutralt oplysningsarbejde. Det er vigtigt, at den enkelte unge vælger den ungdomsuddannelse, der passer bedst, og hvor eleven kan finde den undervisning, der er motiverende.

3. Det er afgørende, at epX kommer godt fra start. Og hvordan gør den det???

Umiddelbart er det et "benspænd", at der er forskellige karakterkrav til ungdomsuddannelserne, da det godt kan læses af både unge og forældre som en prestigemarkør.

Det er vigtigt at grundskole, erhvervsliv, velfærdsuddannelser og andre videregående uddannelser arbejder sammen og ser mulighederne i den nye ungdomsuddannelse. Det er afgørende, at vi taler om alle de døre, den kan åbne.

Sammenskrivning af input fra alle 16 borde

1. Tidlig oplysning og brobygning til ungdomsuddannelser

- a. **Alle elever skal tidligt introduceres til alle ungdomsuddannelser**, gerne allerede fra 7. klasse – eller før:
 - i. Oplæg, virksomhedsbesøg, workshops og praksisforløb.

- ii. Et samlet og obligatorisk forløb, hvor EPX præsenteres sammen med andre ungdomsuddannelser.
- iii. Brobygningsforløb skal inkludere både elever, lærere og forældre.
- b. EPX skal være synlig og tilgængelig i grundskolen:**
 - i. "Rullende EPX" som besøger folkeskoler.
 - ii. Fritidsundervisning og valgfag på EPX som brobygning til uddannelsen.
 - iii. Praktikforløb og talentprogrammer for grundskolen.
- c. Brobygning skal understøtte afklaring, motivation og inspiration** – ikke selektion.

2. Vejledning og information

- a. Vejledningen skal være neutral, bred og oplyst:**
 - i. Der er behov for styrket og tidlig vejledning – og mere plads til karrieresnak i grundskolen.
 - ii. UU-vejledningen skal afspejle mangfoldigheden i uddannelsesmulighederne.
 - iii. EPX skal formidle tydeligt, hvilke døre og karriereveje den åbner – og hvilke den ikke gør.
- b. EPX bør bruge elevambassadører** og storytelling som del af sin formidling.
- c. Et tæt og koordineret samarbejde mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne** er helt afgørende:
 - i. Det gælder både indhold, årshjul og vejledningsformater.

3. Forældrenes rolle og behov

- a. Forældre er vigtige beslutningstagere** – men mange kender ikke EPX:
 - i. Derfor skal forældrene "undervises" i uddannelsen og involveres aktivt.
- b. Der er kulturelle og prestigemæssige aspekter** ved uddannelsesvalg:
 - i. Information og oplysning skal imødekomme disse barrierer og åbne nye perspektiver.

4. Lærere, samarbejde og kompetencer

- a. Lærerne i grundskolen spiller en nøglerolle** i elevernes uddannelsesvalg:
 - i. De skal have kendskab til EPX – og kunne vise vejen.
 - ii. Oplæring i praksisfaglighed og besøg på ungdomsuddannelser anbefales.
- b. Jobswop og lærersamarbejde** mellem grundskole og ungdomsuddannelser bør udvikles.
- c. En styrket kontakt mellem undervisere på tværs af sektorer** (folkeskole, FGU, EUD, gymnasier) skal skabe større forståelse og sammenhæng.

5. EPX's pædagogiske og faglige profil

- a. EPX skal positionere sig som:**
 - i. En **praksis- og professionsrettet ungdomsuddannelse** med tydeligt dannelsesperspektiv.
 - ii. En skoleform, der **forener teori og praksis** i undervisningen.
 - iii. En uddannelse for en **mangfoldig elevgruppe** med flere veje videre
- b. Undervisningen skal være anvendelsesorienteret og problembaseret** – med praksisforankring også i grundskolen.
- c. Fokus på at lære at "gå i skole"** – social og faglig modning før valg.

6. Et kommunalt og lokalt fællesskab

- a. Horsens og omegn har et bredt og unikt uddannelsesudbud – det skal bruges aktivt:
 - i. Fælles forløb, fælles kommunikation, fælles ansvar.
- b. Ønske om at udbygge eksisterende samarbejder og gøre EPX til **en del af byens samlede uddannelsesidentitet**.

7. Virksomhedssamarbejde i harrehøjde

- a. Virksomheder skal være aktive medspillere:
 - i. Realistiske og inspirerende erhvervsbesøg.
 - ii. Mulighed for at “se og mærke” forskellige brancher og sjældne erhverv.
 - iii. Dialog og engagement med både elever og skoler.

Tematisk sammenskrivning på tværs af hovedspørgsmål

Praksisfaglighed – faglighed og læring

1. Faglighed og læring i egen ret

- a. EPX skal have en tydelig faglig identitet og studieprofil:
 - i. Praksisnær undervisning i tæt kontakt med virkeligheden.
 - ii. Fleksible undervisningsformer: klasseundervisning, gruppearbejde, projekter m.m.
 - iii. Uddannelsen skal rumme både faglig fordybelse og dannelse.
- b. Uddannelsen skal være noget, man kan være stolt af:
 - i. En profil med unikke styrker: "Noget, vi kan, som andre ikke kan."
 - ii. Skal kunne stå stærkt og selvstændigt i forhold til andre ungdomsuddannelser.
- c. Praktikforløb skal kunne indgå som en naturlig del af skoledagen.

2. Praksisfaglighed som kerne

- a. Praksisfaglighed er det bærende princip i EPX:
 - i. Omsætning af teori til praksis – og praksis til refleksion.
 - ii. Arbejde med materialer, værktøjer, processer og kvalitet.
 - iii. Udvikling af ansvarlighed, dømmekraft, problemløsning og skaberkraft.
- b. Praksisfaglighed skal være integreret i alle fag – også de boglige.
- c. En bred praksisforståelse omfatter også kunstneriske og kreative fag.
- d. Virksomheder og brancher skal være aktive medspillere:
 - i. De skal både inviteres ind og være fysisk til stede på skolen.

3. Praksisfaglighed og anvendelsesorientering

- a. Praksisfaglighed skal gennemsyre undervisningen:
 - i. Læring gennem virkelighedsnære problemstillinger, simulering, cases og projekter.
 - ii. Realistiske og forståelige opgaver – også i brobygning for grundskoleelever.
- b. Faglighed styrkes gennem teori-praksis-kobling:
 - i. Indhold udvikles i samarbejde med virksomheder og eksterne aktører.
 - ii. Der skal være tæt og kontinuerlig dialog med omverdenen.
- c. Undervisningen skal åbne for karrierespørgsmål:
 - i. Eleverne skal spørge: “Hvad kan jeg bidrage med?”

- ii. Fokus på både faglig inspiration og bredere brancheorientering – ikke kun næste uddannelsestrin.

Dannelse – pædagogisk og faglige profil

1. EPX's identitet og pædagogiske grundlag

- a. EPX skal positionere sig som:
 - i. En praksis- og professionsrettet ungdomsuddannelse med tydeligt dannelsesperspektiv.
 - ii. En skoleform, hvor teori og praksis forenes i undervisningen.
 - iii. Et tilbud til en mangfoldig elevgruppe med flere mulige veje videre.
- b. Uddannelsen skal have en selvstændig kultur og identitet:
 - i. I ligeværd med andre ungdomsuddannelser.
 - ii. Gerne placeret nær eksisterende miljøer – men med opmærksomhed på risikoen for dominans.
- c. Det er vigtigt at synliggøre, hvad EPX åbner af muligheder:
 - i. Uddannelsen skal kunne stå som noget unikt og målrettet.

2. Dannelse og afklaring

- a. Dannelsesbegrebet skal favne praksisfaglighed og livskompetencer:
 - i. Fokus på life skills, medborgerskab, adfærd og sociale spilleregler.
 - ii. At lære at begå sig i skole og i forskellige brancher.
- b. Traditioner og fællesskaber skal understøtte dannelsen:
 - i. Ikke kopier af gymnasiets ritualer – men egne, meningsfulde traditioner.
- c. Det første år skal være afklarende og støttende:
 - i. Særligt målrettet unge fra 10. klasse, HF, EUD, gymnasier eller i tvivl om retning.

3. Undervisningens form og formål

- a. Undervisningen skal være:
 - i. Anvendelsesorienteret og problembaseret.
 - ii. Forankret i praksis – også gennem samarbejde med grundskolen.
- b. Fokus på social og faglig modning:
 - i. Eleverne skal lære at "gå i skole" – før de træffer valg om fremtiden.

Uddannelsesstruktur – undervisningsformer og organisering

1. Didaktik og undervisningsformer

- a. Undervisningen skal forene teori og praksis – ikke vælge mellem dem.
- b. Arbejdsformer som designprocesser, cases, simulation og projektforsøg skal være gennemgående.
- c. Fokus på praksisnær undervisning med reelle problemstillinger og plads til at eksperimentere og fejle.
- d. Undervisningen skal balancere fællesskab og differentiering:
 - i. Både gruppearbejde og individuelle hensyn skal prioriteres.
- e. EPX bør arbejde med en to-lærer-model:
 - i. Et samarbejde mellem praksislærer og almen lærer.

- f. Didaktikken skal understøtte både faglig og personlig udvikling gennem stærke relationer.

2. **Fleksibilitet og differentiering**

- a. Uddannelsen skal være fleksibel og give plads til forskellighed:
 - i. Ingen fastlåste studieretninger fra start – mulighed for at skifte retning og forme sin egen vej.
- b. Uddannelsen skal balancere krav til både boglig og praktisk kunnen:
 - i. Undgå dobbeltpres og risiko for frafald.
- c. Specialisering og interesseforløb skal være mulige:
 - i. Fx inden for sport, kunst og teknologi – uden at begrænse fremtidige muligheder.

3. **Faglig retning og struktur**

- a. EPX skal tage afsæt i fag og linjer:
 - i. Samarbejdet med omverdenen skal være forankret i faglige temaer og give mening.
- b. Den klassiske gymnasiestruktur skal vendes:
 - i. Praksis og anvendelsesorientering skal være udgangspunktet, som teorien kobles på.
- c. Strukturen skal være fleksibel:
 - i. Projekt opgaver og praktik skal ikke fastlåse elever i én retning.
 - ii. Der skal være mulighed for individuelle læreplaner.
 - iii. Samtidig skal der være en fælles faglig kerne og mål på tværs af institutioner.

4. **Organisering, relationer og miljø**

- a. EPX skal udvikles i tæt samarbejde med lokalområdet:
 - i. En fælles opgave for skole, virksomheder og øvrige institutioner.
- b. Økonomi må ikke være det styrende princip – kvalitet og relationer skal vægtes.
- c. Der skal skabes gode rammer uden for undervisningen:
 - i. Fx kollegier, studiemiljø og vejledningsmuligheder.
- d. Relationer er fundamentale:
 - i. Både mellem lærere og elever, eleverne imellem og i mødet med eksterne aktører.
 - ii. Lærere skal også fungere som vejledere og brobyggere.
- e. Planlægning af projekter og årshjul kræver koordination og fælles forståelse.

5. **Pædagogisk og faglig profil**

- a. EPX skal positionere sig som:
 - i. En praksis- og professionsrettet ungdomsuddannelse med dannelsesperspektiv.
 - ii. En skoleform, hvor teori og praksis er tæt forbundne.
 - iii. En uddannelse for en mangfoldig elevgruppe med flere veje videre.
- b. Undervisningen skal være anvendelsesorienteret og problembaseret:
 - i. Forankret i praksis – også med blik for overgangen fra grundskolen.
- c. Fokus skal være på at lære at “gå i skole”:
 - i. Støtte elevernes sociale og faglige modning før endeligt uddannelsesvalg.

Lærerne – kompetencer og profiler

1. **Lærerens rolle og underviserkultur**

- a. Lærerne er nøglen til et attraktivt og udviklende studiemiljø:

- i. Tydelige voksne med fælles målsætning og stærkt kollegialt samarbejde.
 - ii. Lærerteams med fokus på relationer, praksisfaglighed og fælles ansvar.
 - iii. En fælles kompetenceudvikling og et tydeligt dannelsesideal.
 - b. En anerkendende og tydelig underviserkultur er grundlaget for trivsel og læring
- 2. **Kompetencer og tværfaglige profiler**
 - a. EPX kræver nye lærerprofiler og samarbejdsformer:
 - i. Kombination af pædagogisk indsigt, teoretisk ballast og praksiserfaring.
 - ii. Teams bestående af lærere, mentorer, erhvervsfolk og fagpersoner.
 - b. Tæt samarbejde og fælles kultur er afgørende for kvalitet og udvikling.
- 3. **Rekruttering og erfaringsgrundlag**
 - a. Udviklingen af EPX bør ske med input fra undervisere med kendskab til målgruppen:
 - i. Særligt lærere fra 10. klasse og erhvervsskoleområdet.
- 4. **Samarbejde på tværs af sektorer**
 - a. Grundskolelærere har en central rolle i elevernes vej til EPX:
 - i. De skal have kendskab til EPX og kunne vejlede eleverne kvalificeret.
 - ii. Det anbefales, at de får oplæring i praksisfaglighed og mulighed for besøg på ungdomsuddannelser.
 - b. Jobswap og lærersamarbejde mellem grundskole og ungdomsuddannelser skal fremmes.
 - c. Øget kontakt og samarbejde på tværs af sektorer (folkeskole, FGU, EUD, gymnasier) skal skabe sammenhæng og fælles forståelse.

Fysiske rammer

- 1. **Geografisk placering og fysiske forhold**
 - a. Placeringen af skolen og skolehjemmet har stor betydning for elevernes trivsel og tilknytning.
 - b. Rammerne skal favne mangfoldigheden blandt elever:
 - i. Små arbejdsstationer til fordybelse og mulighed for tilbagetrækning.
 - ii. Åbne og fleksible læringsmiljøer til forskellige undervisningsformer.
 - iii. Varierede og indbydende indretningsløsninger i lokaler og opholdsrum.
 - iv. Uderum med mulighed for fysisk aktivitet og fællesskab.
 - c. Eleverne bør inddrages aktivt i udviklingen af de fysiske rammer.
 - d. Der skal være plads til campusliv og fællesskab også uden for undervisningen.
- 2. **Praksisrum og organisering**
 - a. EPX forudsætter autentiske og inspirerende praksisrum:
 - i. Velindrettede værksteder, fleksible læringsrum og funktionelle fællesarealer.
 - ii. Rummene skal være lækre og indbydende – på niveau med moderne gymnasier.
 - b. Der er forskellige muligheder for placering:
 - i. Enten nybyggeri eller integration i eksisterende skolemiljøer.
 - c. Uanset model er det afgørende med en tydelig base:
 - i. Eleverne skal føle sig hjemme – ikke som midlertidige gæster.
 - d. Organiseringen skal understøtte innovation og udvikling:

- i. Der skal være plads til eksperimenter, pilotprojekter og afprøvning af nye undervisningsformer.

Studiemiljø – fællesskab og elevdemokrati

1. Fællesskab og sociale relationer

- a. Trygge og faste klasse miljøer danner grundlag for fællesskab:
 - i. Kontinuitet, nærvær og mulighed for at skabe venskaber.
 - ii. Fokus både på store klassefællesskaber og mindre submiljøer.
- b. Relationer på tværs af ungdomsuddannelser (EPX, STX, HHX, HTX) er værdifulde:
 - i. Gennem fælles fag, valgfag, projekter og sociale aktiviteter.
- c. Fællesskab kræver struktur og støtte:
 - i. Unge har brug for hjælp til at indgå i forpligtende fællesskaber.
 - ii. Elevinddragelse og mangfoldighed skal fremmes som styrker.

2. Elevkultur og identitet

- a. EPX skal udvikle en selvstændig og stolt elevkultur:
 - i. I ligeværdigt samspil med andre ungdomsuddannelser.
 - ii. Placering nær andre uddannelser kan mindske social skævhed, men kræver opmærksomhed på dominans fra eksisterende miljøer.
- b. Egne traditioner skal skabes og værnes om:
 - i. Fx galla, dimission, studieture og særlige EPX-events.
- c. Elevbåren kultur skal understøttes aktivt:
 - i. Flad struktur og reelle muligheder for medindflydelse.
 - ii. Aktiviteter som musik, sport, åbne værksteder og fællesarrangementer.
- d. Fokus på at skabe 'livsminder':
 - i. Noget særligt, man husker og er stolt af som elev på EPX.

3. Studieliv og fleksibilitet

- a. En fleksibel skoledag og åben didaktik skal understøtte det gode studiemiljø:
 - i. Mulighed for både klassiske og innovative undervisningsformer.
 - ii. Adgang til værksteder og teori samme sted – åben skole hele dagen.
- b. Studiecentre og vejledning skal støtte elevernes udvikling og trivsel.

Virksomhedssamarbejde – offentlig og privat

1. Samarbejde med virksomheder og erhvervsliv

- a. Samarbejdet skal være gensidigt, forpligtende og systematisk:
 - i. Brug af gæstelærere, virksomhedsbesøg og inddragelse af virksomheder i undervisningen.
 - ii. Virksomheder som dommere i projektforbud.
 - iii. Mentorordninger med virksomhedsfolk styrker både læring og relationer.
- b. Virksomheder og brancher skal være til stede på skolen – ikke blot inviteres ind.
- c. En form for EPX-certificering kan overvejes:
 - i. For virksomheder, der engagerer sig aktivt og tager ansvar for unges læring.
- d. Samarbejdet skal være formaliseret og bæredygtigt:

- i. Det må ikke bero på enkeltpersoners netværk eller tilfældigheder.
- 2. Offentlige og private aktører**
 - a. Både offentlige og private aktører skal inddrages aktivt i EPX-samarbejdet.
 - b. Ressourcehensyn skal tænkes ind:
 - i. Fx cases, gæstelærere og virksomhedsbesøg som alternative og mindre ressourcekrævende bidrag end praktikforløb.
- 3. Samarbejde i øjenhøjde**
 - a. Virksomheder skal være aktive og engagerede medspillere:
 - i. Realistiske og inspirerende erhvervsbesøg.
 - ii. Elever skal kunne “se og mærke” forskellige brancher – også de mindre kendte.
 - iii. Tæt dialog og samarbejde med både elever og skoler.
- 4. Kulturinstitutioner og civilsamfund**
 - a. Samarbejde med kulturinstitutioner og foreninger skal bidrage til bred dannelse:
 - i. Fx teatre, museer og lokale foreninger.
 - ii. Samarbejdet skal være almen dannende og udvide elevernes horisont.
 - b. Eleverne skal også introduceres til det uventede:
 - i. Det de ikke selv vælger, kan vække nysgerrighed og skabe nye perspektiver.

Brobygning

- 1. Sammenhæng i uddannelseskæden**
 - a. EPX skal indgå som en naturlig del af en sammenhængende uddannelseskæde:
 - i. Fra grundskole til ungdomsuddannelse og videre til erhvervs- og professionsuddannelser.
 - ii. Samarbejde med grundskoler, efterskoler, UU-vejledning, EUD og videregående uddannelser er centralt.
 - b. Brobygning til uddannelser er vigtigere end til virksomheder:
 - i. Da mange EPX-elever forventes at fortsætte i uddannelsessystemet.
 - c. Et tæt og koordineret lærersamarbejde på tværs af institutioner skaber faglig sammenhæng og højere kvalitet.
- 2. Tidlig oplysning og introduktion til ungdomsuddannelser**
 - a. Elever skal introduceres tidligt til alle ungdomsuddannelser – gerne fra 7. klasse eller tidligere:
 - i. Gennem oplæg, praksisforløb, virksomhedsbesøg og workshops.
 - ii. Som en del af et samlet og obligatorisk brobygningsforløb, hvor EPX præsenteres på lige fod med andre uddannelser.
 - iii. Forløbene bør inkludere både elever, lærere og forældre.
 - b. EPX skal være synlig og tilgængelig i grundskolen:
 - i. Fx med “rullende EPX”, fritidsundervisning, valgfag og talentprogrammer målrettet grundskoleelever.
 - c. Brobygning skal støtte afklaring, motivation og inspiration:
 - i. Ikke fungere som selektion eller sortering.
- 3. Vejledning og formidling**

- a. Vejledningen skal være neutral, mangfoldig og informeret:
 - i. Tidlig og styrket karrierevejledning med god plads i grundskolen.
 - ii. UU-vejledningen skal tydeligt afspejle hele paletten af uddannelsesmuligheder.
- b. EPX skal kommunikere klart, hvilke veje og muligheder den åbner – og hvilke den ikke gør.
- c. Formidlingen bør være engagerende og elevnær:
 - i. Brug elevambassadører og storytelling til at skabe identifikation og interesse.
- d. Der skal være tæt koordinering mellem folkeskoler og ungdomsuddannelser:
 - i. Om årshjul, indhold og vejledningsformater.